

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady dňa 23. 10. 2024

Správa o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z.

Podnet na preverenie č.: 0203/SO/2024

Programová služba: TA3

Vysielateľ: C.E.N. s.r.o.

Číslo autorizácie vysielania: AT/87

Na základe záverov uvedených v správe Kancelária Rady pripravila nasledujúce uznesenie:

Návrh uznesenia:

Rada pre mediálne služby (ďalej len „Rada“) ako orgán príslušný podľa § 109 ods. 1 až 4 a § 110 ods. 2 písm. e) zákona č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“) v senáte 2 zloženom z predsedu senátu doc. Mgr. Pavla Izraela, PhD. a členiek senátu Mgr. Andrey Cox a Mgr. Kataríny Začkovej postupom podľa § 150 zákona č. 264/2022 Z. z. preverila podnet na preverenie evidovaný pod č. 0203/SO/2024 smerujúci voči vysielaniu programovej služby TA3 vysielateľa C.E.N. s.r.o. a uznala podnet na preverenie podľa ustanovenia § 150 ods. 16 zákona č. 264/2022 Z. z. za **neopodstatnený**.

Úloha:

Kancelária Rady informuje podávateľa podnetu na preverenie o výsledku preverenia podnetu.

T: 4. 11. 2024

Z: PgO

Kancelária Rady pre mediálne služby

Pracovný materiál Kancelárie Rady na zasadnutie Rady pre mediálne služby dňa 23. 10. 2024

Podnet na preverenie č. 0203/SO/2024 zaevidovaný dňa 19. 8. 2024
Podávateľ: fyzická osoba
Predmet podnetu: *Svet dnes*
Deň a čas vysielania: 6. 8. 2024 09:10 hod.

Programová služba: TA3
Vysielateľ: C.E.N. s.r.o.
Číslo autorizácie: AT/87

Dátum: 16. 10. 2024

OBSAH PODNETU:

„...Moderátor vedie rozhovor s osobou, ktorá je zamestnancom súkromnej spoločnosti a bez preukázania odbornej spôsobilosti sa vyjadruje k rôznym témam. Rozoberajú kontroverzné pôsobenie jednej športovkyne na LOH. Analytička aj moderátorka v tom majú jasno, všetko je v podstate OK, zároveň hovoria, že športovkyňa trpí vážnym ochorením, ktoré sa prejavuje zvýšením hodnoty testosterónu v jej tele. Pri tejto informácii by som čakal, otázku moderátora, či to nejakým spôsobom nezvýhodňuje daného športovca, či je to v poriadku, zvlášť pri bojovom športe. Opýtal by som sa, ako sa vo svete rieši táto vec, ako to riešia rôzne športové asociácie, či v minulosti mala alebo nemala táto športovkyňa nejaké problémy na svetových podujatiach. Opýtal by som sa, či je v poriadku takáto silová nerovnováha, zvlášť v ženskom športe, či by nemali byť stanovené nejaké normy, ktorých prekročenie by športovca z určitej kategórie automaticky vylúčilo. Podobne ako to je napr. pri vážení, dopingu a pod.. Je to vážna téma, nie som v nej odborník, preto vo verejnom priestore očakávam vyváženú diskusiu k problematike, nie jednostranné videnie. Ľudí s iným názorom na vec označujú ako ľudí bez kritického myslenia, ľudí bez digitálnych skúseností (čo to je?), že informácie čerpajú z rôznych zdrojov a pod. Chápem, pre analytičku by bolo ideálne, keby ľudia ako jediný zdroj informácii používali zdroje Globsecu. Vo svojej analýze propaguje samozvaný projekt konšpiratori.sk. Ďalej sa k obsahu nebudem vyjadrovať, za všetko hovorí odporúčanie, aby ľudia sledovali médiá hlavného prúdu alebo stránku konšpiratori.sk. Mal som pocit, že som na prednáške lektora – aktivistu, ktorý všetko vie, všade bol a iná pravda ako tá, ktorú prezentuje, neexistuje. Absencia dialógu, nekritické presadzovanie jednej pravdy môže viesť len k totalitnej spoločnosti. Žiadam Vás preto o preverenie, či nedošlo k porušeniu zákona č. 264/2022 Zákona o mediálnych službách, §25, písmeno a) a b. ...“

PRÁVNE VÝCHODISKÁ POSUDZOVANIA:

Zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách (ďalej len „zákon č. 264/2022 Z. z.“):

§ 8 Komunikáty

(4) Aktuálna publicistika je program tematicky spätý so spravodajstvom, ktorý obsahuje komentáre k správam a udalostiam, analýzy vývoja, politické stanoviská k udalostiam alebo názory politikov na jednotlivé témy.

§ 16 Obsahová služba a sloboda príjmu

(1) Poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach.

§ 25 Prístup verejnosti k pluralitným, objektívnym a nestranným informáciám

Vysielateľ, ktorý nepodlieha samoregulačnému mechanizmu zapísanému do evidencie podľa tohto zákona, regulujúcemu aj oblasť všestrannosti informácií, názorovej plurality a objektívnosti a nestrannosti programov, je povinný

- a) zabezpečiť všestrannosť informácií a názorovú pluralitu v rámci vysielanej programovej služby,
- b) zabezpečiť objektívnosť a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.

ANALÝZA – stanovisko Kancelárie Rady pre mediálne služby:

Podávateľ namietal voči relácii *Svet dnes* pozostávajúcej z príspevku *Dezinformácie v športe aj v politike*, v ktorom moderátorka debatovala s hostkou z mimovládnej organizácie, Katarínou Klingovou. Podľa neho v diskusii, kde sa spomínalo „kontroverzné pôsobenie jednej športovkyne“ na letných olympijských hrách, odznali jednostranné, nevyvážené a neodborné vyjadrenia k problematike s absenciou hlbšej rozpravy ohľadne zdravotnej anomálie danej športovkyne, a to z hľadiska jej možného zvýhodnenia pred ostatnými účastníkmi resp. názorov športových asociácií. Podľa podávateľa v relácii došlo k presadzovaniu jednej pravdy s tým, že ľudia s odlišným názorom na vec sa označovali ako digitálne neskúsení, bez kritického myslenia. V podaní sa taktiež poukazovalo na to, že hostka mala propagovať projekt konšpiratori.sk.

Svet dnes vysielateľ charakterizuje ako novú reláciu, v ktorej moderátori zo zahraničnej redakcie každý pracovný deň prevedú divákov aktuálnym dňom vo svete. V prípade monitorovaného vysielania programu išlo o skrátenu reprízu obsahujúcu výhradne príspevok *Dezinformácie v športe aj v politike* tvorený zhruba 13 minút trvajúcou diskusiou moderátorky s hostkou **Katarínou Klingovou**, ktorá bola predstavená ako analytička organizácie Globsec zaoberajúca sa problematikou hoaxov a dezinformácií.

Sme toho názoru, že monitorovaný program napĺňa definíciu aktuálnej publicistiky ustanovenia podľa **§ 8 ods. 4** zákona č. 264/2022 Z. z., keďže v ňom boli prítomné komentáre k udalostiam, ktoré sa dotýkali aktuálnych a mediálne preberaných tém (kontroverzia v rámci prebiehajúcich olympijských hier v Paríži, pozadie násilností vo Veľkej Británii). S ohľadom na obsah relácie a charakter podnetu sme tak program posudzovali podľa vyššie uvedeného ustanovenia **§ 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.**, podľa ktorého je vysielateľ povinný „zabezpečiť objektivitu a nestrannosť spravodajských programov a programov aktuálnej publicistiky; názory a hodnotiace komentáre musia byť oddelené od informácií spravodajského charakteru.“

Medzi kritériá objektivitu vo všeobecnosti zahrňame: relevanciu, transparentnosť, presnosť, úplnosť, vecnosť, vyváženosť, rôznorodosť, aktuálnosť, zrozumiteľnosť, osvojenie si pozície odstupu a neutrality vo vzťahu k predmetu spravodajstva, absenciu stránenia.

Samotný príspevok moderátorka otvorila slovami: „*Hovorila o nej ako o mužovi, dostáva nepekne prívlastky a na sociálnych sieťach sa rozmohla diskusia o chromozómoch. Reč je o alžírkej boxerke Imán Chalífovej, ktorá sa na olympiáde stala stredobodom negatívnej pozornosti. Prečo vznikla polemika okolo tejto športovkyne a kam až zašli dezinformácie?*“ Po predstavení a privítaní hostky skonštatovala, že športovkyňa I. Chalífová sa narodila ako žena a bola aj tak vychovávaná. Dodala, že okolo nej sa strhla obrovská diskusia sprevádzaná mnohými dezinformáciami. K. Klingová sa mala následne vyjadriť k tomu, kde sa tieto dezinformácie vzali a prečo. Hostka poukázala na existenciu mnohých nenávisťných prejavov v internetovom priestore komentujúce napríklad športový výsledok spomínanej boxerky, v ktorých diskutujúci označujú I. Chalífovú, vzhľadom na fyzický vzhľad, za transsexuálnu ženu. K. Klingová uviedla, že boxerka trpí vážnym ochorením prejavujúcim sa zvýšenou hodnotou testosterónu v jej tele, čo vyvracia tézu o jej príslušnosti k LGBTI+ komunite. Na margo toho ešte doplnila, že I. Chalífová nie je jedinou športovkyňou, ktorá bola kvôli zjavu predmetom podobných dezinformácií. Moderátorka v reakcii podotkla, že tendencie šíriť takéto dezinformácie nie sú novinkou. Zároveň upriamila pozornosť na to, že práve sociálne siete zintenzívnili medzi širokou verejnosťou diskusiu týkajúcu sa I. Chalífovej. Následne sa opýtala, kam až zašli zmieňované dezinformácie. K. Klingová poznamenala, že okrem osočovania a slovných útokov viedli aj k šíreniu fiktívnych vyhlásení známych osobností (ako príklad sa uvádzal taliansky boxer, ktorý mal prejavovať záujem o konfrontáciu s I. Chalífovou), čo vytváralo informačný chaos, prostredníctvom ktorého sa šíriala nenávisť voči menšinám akou je aj LGBTI+ komunita. Podľa K. Klingovej má k tomu dochádzať na rôznych sociálnych sieťach, pričom na Slovensku ide najmä o Telegram. Polemika ohľadne I. Chalífovej, podľa moderátorky, ukázala, že mnohí ľudia čítajú správy povrchno, pričom informácie čerpajú z neoverených zdrojov či z pochybných facebookových príspevkov. Od hostky chcela vedieť či otázka ohľadne zdrojov informácií tvorí základ problému ako takého. K. Klingová poznamenala, že je to jeden z faktorov, pričom medzi ďalšie považuje absenciu digitálnych skúseností či kritického myslenia. Vo svojich slovách sa potom vrátila k téme zdrojov informácií. Skonštatovala, že ľudia primárne čerpajú správy z rôznych online internetových portálov resp. sociálnych sietí. Na margo toho spomenula, že podľa databázy projektu konšpiratori.sk má na Slovensku existovať 300 internetových portálov či stránok šíriacich konšpirácie alebo problematiku veci. Hostka sa v kritickom kontexte opätovne zmienila o sociálnej sieti Telegram, ktorej obsah nie je nijakým spôsobom moderovaný. Moderátorka otvorila tému škatulkovania v rámci športu (v ktorom nejde o súťaž krásy) na základe všeobecne zaužívaného ideálu ženského vzhľadu. K. Klingová sa vyjadrila, že v prípade olympijských hier, ktoré sú o inkluzivite a rovnosti, neexistuje ideál toho ako má vyzeráť športovkyňa, keďže proporcie účastníčok sa líšia podľa toho, akému športu sa venujú. Hostka v tejto veci spomenula hráčku ragby Ilonu Maher, ktorá sa svojimi príspevkami snažila búrať stereotypy o vzhľade športovkyň. Následne

moderátorka premostila na ďalšiu tému, ktorá sa taktiež dotýkala konšpirácií a s tým súvisiacimi hrozbami. Išlo o situáciu vo Veľkej Británii, kde dochádzalo k masovým protestom v reakcii na fatálny incident, pri ktorom útočník zabil tri dievčatá a ďalších 10 detí zranil. Internetom sa začali šíriť falošné informácie, že útočníkom bol moslimský migrant, pričom túto správu dementovala tak polícia ako aj úrady.

K. Klingová konštatovala, že podobné dezinformácie polarizujú spoločnosť a sú veľmi nebezpečné, keďže môžu mať až smrteľné dôsledky (hostka uvádzala ako príklad udalosť v Indii v roku 2018 či nepravdivé informácie o Covide a jeho liečby). Moderátorka sa následne opýtala, z čoho pramení častý naratív obviňujúci migrantov z kriminálnej činnosti. Podľa hostky to súvisí so strachom z neznámeho, ktorý využívajú rôzni manipulujúci aktéri, či už politickí alebo podvratní, prostredníctvom šírenia negatívnych emócií. Moderátorka spomenula poznatky z prieskumu Globsecu ukazujúce, že dezinformácie a nenávisťné kampane voči migrantom či LGBTI+ ľuďom na Slovensku značne rezonujú. Hostka následne mala odpovedať, čomu veria Slováci. K. Klingová okrem iného uviedla konkrétne údaje indikujúce, že takmer 69% z oslovených respondentov negatívne vníma mimoeurópskych migrantov, keďže by mali predstavovať hrozbu pre identitu či hodnoty, resp. že 36% respondentov súhlasí s tvrdením, aby právo na manželstvo bolo garantované aj pre ľudí z LGBTI+ komunity. Záverečná otázka súvisela s predchádzaním voči dezinformáciám. Hostka predkladala svoje rady, pričom v rámci nich mimo iného spomenula konkrétne stránky ako Hoaxy a podvody Dávida Púchovského (na sociálnych sieťach Facebook a Instagram) či znova i projekt konšpiratori.sk.

* * *

Podľa ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 264/2022 Z. z. poskytovateľ obsahovej služby poskytuje obsahovú službu slobodne a nezávisle. Do jej obsahu možno zasahovať iba na základe zákona a v jeho medziach. Je právom vysielateľa vybrať si tému, jej spracovanie a hostí do diskusie podľa vlastného slobodného uváženia.

Podnet sa viazal na príspevok *Dezinformácie v športe aj v politike*, kde sa v prevažnej miere diskutovala téma športovkyne I. Chalífovej, ktorá v disciplíne ženský box do 66 kg reprezentovala africké Alžírsko na v tom čase prebiehajúcich Olympijských hrách v Paríži. Je možné konštatovať, že v prípade I. Chalífovej išlo o rozporuplné účinkovanie, keďže kým Medzinárodný olympijský výbor (MOV) jej štart odobril, tak naopak Medzinárodná boxerská asociácia (IBA) ju vylúčila z majstrovstiev sveta v roku 2023 z dôvodu výsledku testovania, ktoré u nej ukázalo prítomnosť mužských génov.

V podnete podávateľ poukazyval na to, že účinkovanie I. Chalífovej bolo rozoberané jednostranne a neodborne bez poskytnutia priestoru športovým asociáciám resp. bez hlbšej analýzy, či predispozície a špecifiká danej športovkyne môžu znamenať jej zvýhodnenie pred ostatnými súťažiacimi. V programe sa mala taktiež presadzovať jedna pravda s tým, že ľudia s odlišným názorom na ňu sa označovali ako digitálne neskúsení a bez kritického myslenia. Vzhľadom na zmieňované námietky je potrebné povedať, že program *Svet dnes* nie je reláciou športového zamerania, v ktorej by spravdla vystupovali športoví analytici alebo odborníci z oblasti medicíny. Vystupovanie I. Chalífovej sa v relácii neriešilo z hľadiska jej výkonnosti či priebehu jednotlivých zápasov, ale z perspektívy celospoločenského problému, čo môže priniesť šírenie konkrétnej dezinformácie, ktorá mala vzniknúť z dôvodu zaužívaného stereotypu ohľadne vzhľadu ženských športovkýň neberúceho na zreteľ zdravotné osobitosti či realizovaný šport. Podstatou relácie bolo zameriavanie sa na fenomén šírenia podvodných informácií (zväčša prostredníctvom rôznych sociálnych sietí ako napríklad Telegram), ktoré si zvyknú mnohí recipienti osvojiť a na základe nich podnikáť nenávisťné útoky, či už verbálne alebo fyzické. V centre pozornosti bola analýza nepravdivej, z viacerých strán vyvrátenej informácie, že I. Chalífová sa nenarodila ako žena a je tak príslušníčkou LGBTI+ komunity. Okrem toho sa v programe preberali dezinformácie týkajúce sa migrantov a ich kriminálnych činov, ktoré však v skutočnosti spáchal niekto iný resp. sa vôbec nestali. V relácii ako takej nebola prezentovaná ideológia či svetonázor, pričom digitálna neskúsenosť a absencia kritického myslenia boli uvádzané ako eventuálne dôvody, prečo ľudia podliehajú rozširovaným správam, ktoré nie sú pravdivé.

V kontexte vyššie uvedeného považujeme diskusiu za objektívnu.

Podávateľovi sa taktiež nepozdávalo dávanie do popredia projekt konšpiratori.sk zo strany hostky K. Klingovej. V prípade tohto projektu ide o iniciatívu, za ktorou stojí občianske združenie s rovnomeným názvom. V relácii ho hostka spomenula dva razy, a to v kontexte predchádzania šírenia dezinformácií. Moderátorka tieto jej zmienky ďalej nerozvíjala a ani ich nevyzdvihovala. K. Klingová danú stránku odporúčala s tým, že ešte predtým stručne opísala, čo sa dá na nej nájsť - databázu stoviek internetových portálov, ktoré tvorcovia vyhodnotili ako konšpiračné. Daná charakteristika nemala hĺbkovú podobu, pričom menovite sa neuvádzalo žiadne z médií či internetových stránok figurujúcich v databáze projektu.

V programe sme nezaznamenali nedostatky, ktoré by zakladali podozrenie pre možné porušenie ustanovenia § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.

* * *

ZÁVER:

Na základe uvedeného sa domnievame, že vysielateľ programovej služby TA3 odvysielaním programu *Svet dnes* zo dňa 6. 8. 2024 **neporušil ustanovenie § 25 písm. b) zákona č. 264/2022 Z. z.** Podnet na preverenie navrhujeme posúdiť ako **neopodstatnený**.

Prepis/popis monitorovaného vysielania k Správe o kontrole dodržiavania povinností podľa zákona č. 264/2022 Z. z. (podnet na preverenie č. 0203/SO/2024)

Monitorované vysielanie: *Svet dnes*

Deň vysielania: 6. 8. 2024

Čas vysielania: 09:10 hod.

Vysielanie bolo monitorované zo záznamu vysielateľa.

časový kód záznamu o cca:

08:55:00 začiatok monitorovaného záznamu

- prebiehajúci program *Štúdio TA3*
- zvukovo-obrazový predel
- upútavka na program *Biznis*
- program *Počasié*
- upútavka na TA3 konferenciu: *Titani biznisu*
- zvukovo-obrazový predel

- reklamný blok
- zvukovo-obrazový predel
- program *Flešky*
- program *Ranné správy*
- zvukovo-obrazový predel

09:09:34 – začiatok programu *Svet dnes* (repríza)

- príspevok **Dezinformácie v športe aj v politike (09:09:49)**

Moderátorka: „Hovorí o nej ako o mužovi, dostáva nepekne prívlastky a na sociálnych sieťach sa rozmohla diskusia o chromozómoch. Reč je o alžírkej boxerke Imán Chalífovej, ktorá sa na olympiáde stala stredobodom negatívnej pozornosti. Prečo vznikla polemika okolo tejto športovkyne a kam až zašli dezinformácie? Viac si o tom povieme s Katarínou Klingovou, analytičkou Globsecu, ktorá sa venuje práve hoaxom a dezinformáciám. Dobrý deň prajem.“

Katarína Klingová: „Pekný deň prajem, ďakujem veľmi pekne za pozvanie.“

Moderátorka: „Fakty hovoria, že Imán Chalífová sa narodila ako žena, bola vychovávaná ako žena, má to zapísané aj v dokladoch a má aj ženské pohlavné orgány. Okolo nej sa ale strhla naozaj veľká diskusia a následne aj množstvo dezinformácií. Kde sa to vzalo a prečo?“

Katarína Klingová: „Tak na internete sa objavuje obrovské množstvo nenávistných reakcií ohľadom napríklad výsledku jej zápasu. Na základe fyzického zjavu diskutujúci označujú Alžírčanku za transsexuálnu ženu, ktorá vyhrala vďaka svojim fyzickým proporciám. Ako ste sami vraveli, Imán Chalífová sa narodila ako ženou a je ženou. Trpí však ochorením, ktoré sa prejavuje zvýšenou hodnotou testosterónu v jej tele. Takže nejde o žiadnu LGBTI ideológiu. Nie je to ani muž vydávajúc sa za ženu. Je to reálna osoba ženského pohlavia, ktorá trpí vážnym ochorením a podobné dezinformácie sa šíria aj o ďalších športovkyňach. Napríklad o mexickej džudistke Alcaraz, ktorá má krátke vlasy, a preto môže výzorovo pôsobiť ako mladý muž. Takže šíri sa to. Chalífová, Alcaraz neboli jediné.“

Moderátorka: „Áno, história naozaj pozná, že nie je to prvý príklad, ale práve možno tie sociálne siete priniesli tú diskusiu alebo ju spravili takou možno ešte živšou a práve teda na sociálnych sieťach sa začali riešiť tie jej chromozómy aj medzi laikmi. Čo to teda naznačuje? Kam až zašli tieto dezinformácie?“

Katarína Klingová: „Naozaj ľudia na základe rôznych dezinformácií osočujú a útočia na týchto rôznych olympijských športovcov, útočia na nich kvôli ich vzhľadu, chorobe alebo hovoria o nich, že zmenili pohlavie. A v súvislosti s alžírskou boxerkou sa dokonca šírili fiktívne výroky talianskeho boxera

Gianmarca Cardilliho, v ktorých mal športovec dokonca povedať, že on sa sám cíti tiež byť ženou a že je pripravený nastúpiť vlastne proti tejto alžírkej boxerke a že si ju prípadne podá, akože počká si na ňu v nejakej tej olympijskej dedine. Sám taliansky boxer tieto jeho údajné výroky dementoval. Že vidíme, že naozaj sa šíri informačný chaos, ktorý šíri nenávisť voči rôznym menšinám, vrátane LGBTI a šíri sa to na rôznych sociálnych sieťach, napríklad X. Na Slovensku tieto dezinformácie sa primárne šíria na Telegrame.“

Moderátorka: „Na príklade olympijskej športovkyne vidíme, že naozaj ľuďom niekedy stačí si prečítať iba či už časť článku, headline alebo čerpajú informácie z neoverených zdrojov, prípadne z nejakých facebookových príspevkov nejakých neoverených účtov. Je toto podľa vás koreň problému, že odkiaľ ľudia čerpajú tie informácie?“

Katarína Klingová: „Je to jeden z tých koreňov problému. Ďalšími faktormi sú, že ľudia nemajú digitálne skúsenosti, nemajú kritické myslenie a, ako ste sami povedali, čerpajú z rôznych zdrojov. Posledné roky ľudia naozaj čerpajú informácie primárne z online internetových rôznych portálov alebo sociálnych sietí. Na Slovensku máme vyše 300 takýchto internetových portálov a internetových stránok, ktoré sú známe šírením rôznych konšpiračných teórií alebo problematického obsahu. Takúto databázu vytvoril projekt konšpiratori.sk. Ďalším obrovským problémom v slovenskom informačnom priestore je napríklad sociálna sieť Telegram, ktorá nie je nejakým spôsobom moderovaná. Jej administrátori vlastne nemoderujú nejakým spôsobom obsah a tento Telegram sa naozaj stáva živým podhubím rôznych konšpirácií. A práve aj tieto dezinformácie o týchto olympijských športovcoch sa práve na slovenskom internetovom poli šírili najmä na Telegrame.“

Moderátorka: „Ďalšou takou témou, ktorú Imán otvorila je aj nejaký archetyp alebo všeobecne zaužívaný ideál ženskej krásy v tom modernom ponímaní. Ak niekto do tejto schémy nezapadá, automaticky prichádzajú pochybnosti a zachádza to až do útokov na LGBTI+ komunitu. A pritom vrcholový šport nie je súťažou krásy. Škodí našej spoločnosti takéto škatulkovanie?“

Katarína Klingová: „Olympijské hry sú o inkluzivite. Sú o rozmanitosti rôznych kultúr, národov a sú hlavne aj o rovnosti. Ideál toho, ako má vyzeráť rôzna športovkyňa vlastne neexistuje. Správna forma alebo proporcie športovcov, športovkyň vyzerajú úplne inak, podľa toho akému športu sa venujete. Či ste gymnastka, hráte ragby alebo hádzate napríklad guľou, oštepom. Tejto téme, tejto stereotypizácii sa napríklad veľmi počas svojho účinkovania na olympijských hrách venovala americká ragby športovkyňa alebo tá hráčka ragby Ilona Maher, ktorá vlastne svojimi postami práve poukazovala na tieto stereotypy, ako sama ona z nich sa im vymyká a práve svojimi postami si získala srdcia, obdiv mnoho fanúšikov. Takže akékoľvek škatulkovanie škodí akejkolvek spoločnosti, nielen u nás na Slovensku.“

Moderátorka: „Podme sa pozrieť aj na inú tému. Opäť ale súvisí s hoaxami. Videli sme to aj v príspevku. Británia zažíva najhoršie masové protesty za poslednú dekádu. Útočník tam zabil v tanečnej škole tri malé dievčatá a ďalších 10 detí zranil. Na internete sa ale okamžite začali šíriť falošné správy, že útočníkom bol moslimský migrant. Napriek tomu, že polícia, úrady túto informáciu popreli, tie protesty pokračujú. Na tomto príklade, podľa vás teda, kam až môžu tie dezinformácie zájsť? Akú hrozbu pre spoločnosť predstavujú?“

Katarína Klingová: „Dezinformácie sú obrovskou bezpečnostnou hrozbou a problémom, ktorý naozaj polarizuje spoločnosť a predstavuje reálnu fyzickú hrozbu pre bezpečnosť štátu a pre bezpečnosť jednotlivcov. Môže dôjsť, ako sme videli, k reálnym fyzickým útokom, k vandalstvu alebo môže dokonca dôjsť až k ujmom na živote. Napríklad v roku 2018 na základe rôznych dezinformácií o únosoch v Indii za dva mesiace davy zmanipulovaných ľudí, ktorí verili rôznym dezinformáciám, zlynčovali a zabili okolo 20 ľudí. Dezinformácie, ktoré sa šírili napríklad Covid pandémie, tak akože viedli k stovkám úmrtiam, lebo ľudia si inak neverili očkovaniu a jednak sa snažili liečiť Covid rôznymi domácimi liekmi alebo rôznymi, Savom a podobne. Takže je to obrovský bezpečnostný problém, ktorý naozaj môže viesť k útokom na ľudí a reálne k smrti.“

Moderátorka: „Obviňovanie migrantov z rôznej kriminálnej činnosti je naozaj, aj ako ste vraveli, pomerne známy zaužívaný naratív. Ak by sme hľadali korene, tak z čoho to pramení?“

Katarína Klingová: „Pramení to z toho, že negatívne emócie, strach z neznámeho naozaj rezonujú medzi ľuďmi. Rôzni aktéri vytvárajú veľmi úspešne mnohých takýchto umelých strašiakov a snažia sa manipulovať ľudí. Táto téma migrantov, migrácie, vytvárania tých nepriateľov, umelých strašiakov

naozaj je častokrát využívaná aj rôznymi politickými aktérmi počas rôznych volebných kampaní a využívajú to napríklad krajne pravicové alebo rôzne populistické strany a potom to naozaj vedie k obrovskej polarizácii spoločnosti. Migráciu ako takú využívajú aj rôzni zahraniční podvratní aktéri. Napríklad v roku 2016 Ruská federácia šírila informačnú operáciu v Nemecku. Tá informačná operácia mala názov: prípad Lisa. Vlastne šírili dezinformácie o tom, že 13 ročná Lisa, ktorá bola školáčka v Berlíne a pochádzala z rodiny ruských imigrantov žijúcich v Berlíne, bola unesená a znásilnená troma islamskými, teda troma migrantmi z blízkeho východu. A tieto dezinformácie sa veľmi úspešne šírili medzi ruskými migrantmi, medzi ruskou komunitou žijúcich v Nemecku a potom aj v Rusku a vznikali obrovské občianske nepokoje, ktoré vlastne môžeme pozorovať teraz v Spojenom kráľovstve. A na základe tohto prípadu Lisy, tejto dezinformácie, vlastne samotná nemecká vláda si uvedomila, že sa musia aktívnejšie venovať dezinformáciám a lepšie komunikovať s verejnosťou, lebo ľudia sú naozaj náchylní veriť rôznym takýmto dezinformáciám.“

Moderátorka: „Na základe prieskumu, ktorý realizoval Globsec som si vytiahla, že na Slovensku rezonujú práve tieto dezinformácie a nenávisťné kampane proti či už migrantom alebo LGBTI+ ľuďom. Čomu teda veria Slováci?“

Katarína Klingová: „Áno, bohužiaľ Slováci veria rôznym dezinformáciám alebo polarizačným naratívom. Je to v dôsledku toho, že LGBTI komunity alebo migranti sú dlhodobo využívaní v týchto rôznych dezinformačných kampaniach. Z našich prieskumov verejnej mienky sme zistili, že vlastne 69 percent respondentov na Slovensku si myslí, že migranti, ktorí pochádzajú z krajín mimo Európy, predstavujú hrozbu pre našu identitu a hodnoty. A čo sa týka napríklad LGBTI komunity, tak sme zistili, že aj napriek tomu, že 71 percent Slovákov si myslí, že rešpekt a tolerancia bez ohľadu na sexuálnu orientáciu alebo farbu pleti sú pre našu spoločnosť dôležité, tak len 36 percent respondentov súhlasí s tým, súhlasí s výrokom, že vlastne práva ľudí z LGBTI komunity, napríklad ako právo na manželstvo, by mali byť garantované v našej spoločnosti.“

Moderátorka: „Tak na záver. Ako teda ľuďom vysvetliť, že ide o dezinformáciu a ako im možno vysvetliť a naviesť ich, kde si majú hľadať a overovať informácie?“

Katarína Klingová: „V prvom rade ľudia by mali čerpať svoje zdroje z overených investigatívnych mainstreamových novín. Mali by čítať celé články, nielen nejaké bulvarizujúce nadpisy alebo perexy. Mali by si overovať informácie, mali by čítať celé články v prípade. Častokrát sa napríklad stáva, že niektoré informácie sú zrecyklované a sú starého charakteru, hlavne ak sú šírené rôznymi problematickými stránkami. Takže nájdete nejaký článok, ktorý hovorí o tom, že nejaký migrant napríklad niekoho znásilnil a tá informácia je štyri roky stará alebo je to akože štyri roky starý hoax. Ľudia by si mali googliť a vyhľadávať samotných autorov. Častokrát sa stáva, že práve pre takéto dezinformačné stránky píšú experti alebo autori, ktorí sú úplne fiktívni alebo neexistujú. Ľudia by mali čerpať informácie, mali by overovať si fakty. Môžu napríklad na sociálnej sieti Facebook alebo Instagram sledovať stránky Hoaxy a podvody Dávida Púchovského, ktorý poukazuje aj na aktuálne dezinformácie, ktoré sa šíria v slovenskom informačnom priestore. Môžu napríklad sledovať projekt konšpiratori.sk, ktorý vytvára databázu problematických stránok, ktoré šíria dezinformácie a na základe toho oni si môžu, že ak tieto stránky alebo ich zdroje, z ktorých čerpajú informácie, sú v tej databáze, tak to im indikuje, že tá stránka je naozaj problematická a má tendencie manipulovať a zavádzať ľudí. Takže tých zdrojov je alebo tých možností je veľmi veľa. Dôležité je naozaj častokrát spomaliť a zamyslieť sa nad jednotlivými informáciami, ktoré sme nejakým spôsobom získali a hlavne zamyslieť sa nad tým, že predtým, než ich začneme ďalej šíriť.“

Moderátorka: „Povedala Katarína Klingová, analytička Globsecu. Ďakujem, že ste sa s nami spojili.“

Katarína Klingová: „Ďakujem veľmi pekne za pozvanie. Pekný deň prajem.“

Moderátorka: „Dovidenia.“

Katarína Klingová: „Dovidenia.“

09:23:10 – koniec programu Svet dnes (repríza)

- telenárodné pásmo
- program Počasie
- zvukovo-obrazový predel
- reklamný blok

- zvukovo-obrazový predel
- program *Flešky*
- program *Štúdio TA3*
- upútavka na TA3 konferenciu: Štátne dlhopisy pre ľudí
- program *Počasié*
- upútavka na program *Svet technológií*

- zvukovo-obrazový predel
- reklamný blok
- zvukovo-obrazový predel
- program *Flešky*
- program *Správy*

10:04:59 koniec monitorovaného záznamu